

По смерті короля Данила поділилися його сини батьковими землями. Князь Лев панував у Галичі, Дорогичині, Перемишлі й Мельнику; князь Шварно в Холмі, Белзі й Червені; князь Мстислав у Луцьку, Дубні та Стожку. Дядько їх — князь Василько, як і за життя короля Данила, так і тепер князував у Володимирі й Бересті. До князя Василька належали теж городи Любомль, Каменець на литовській границі, Кобринь, Рай, Кремянець і Всеволож.

Князь Василько в роді Романовичів зайняв тепер місце короля Данила, став головою всіх Романовичів.

Князь Лев по батьковій смерті перейшов був жити зі Львова до Галича. Та не сподобалося йому тут.

Він говорив до дворецького:

— Не люблю мені жити в Галичі. Мій батько радніше жив у Холмі, як у Галичі, так і мені миліший Львів, як Галич.

І князь Лев став приготувати Львів, щоб був відповідний на столицю князя. Терем, що його побудував був на горі король Данило, поширив, прикрасив і сильніше укріпив. Під горою побудував собі другий, т. зв. літній терем. Довкола просторого майдану в середині города побудував будинки на крамниці. Для жінки побудував церкву латинського обряду, а при ній дім для пароха цієї церкви.

На вістку, що князь Лев переносить столицю з Галича до Львова, стали туди зїздитися і тут поселяватися ремісники свої й чужі. З чужинців найбільше приїздили німці.

Одного дня з'явилося в князя Льва дивне посольство.

Були це люди з довгими чорними бородами, каблукуватими носами й темного кольору обличчям.

Провідник цих людей говорив до князя Лева:

— Славний і могутній княже! Ми, вірмени геть із-далека, з Азії. Нас там переслідують чужинці, за віру, хочуть нас вигубити. Отже приходимо до тебе, щоб ти дозволив нам у твоїх містах, головно тут у городі Львові, поселитися.

Князь Лев спитав:

— А ви якої віри і чим займаєтеся?

— Ми християни, як і ви, тільки наш обряд трохи відмінний від вашого. З нами є й наші священики. Займаємося ж ми здебільша купецтвом.

— Це добре, — сказав князь Лев, — що ви християни. Що ви іншого обряду, це ніщо! У мене тут у Львові й по інших городах є теж християни інших обрядів, найбільше ж латинників. Добре, я дозволяю вам тут поселитися.

І велів печатникові Захарії Витановичеві списати грамоту про дозвіл поселятися вірменам по городах, правитися своїм правом, вільно будувати свої церкви і відбувати богослуження в своїм обряді.

Князь Лев загосподарював свою державу і укріпляв городи. Будував церкви й монастирі, щоб духовенство й черці дбали про поглиблення християнської віри.

І стала держава підійматися з руїни, завданої татарами. Татарські хани не йшли тепер за Дніпро, бо в них самих була колотнеча. А західні

сусіди давали спокій князеві Львові, бо знали, що він у кожній хвилині може покликати татар собі на поміч.

Було це з початком 1270 р. Князь Шварно важко занедужав і прислав до князя Льва посла з листом.

— Приїдь, брате, — писав князь Шварно. — Я недужий, і то так важко, що ледве чи вже підведуся з постелі. Приїдь у Холм, я хочу тобі передати по моїй смерті Холм, Червень і Белз.

І князь Лев поїхав. Застав ще князя Шварна живого.

Князь Шварно передав йому свій заповіт, що вже був списаний, і по трьох днях переставився.

У місяць по смерті князя Шварна переставився теж і князь Василько Романович. Князь Володимир Василькович розіслав гінців з сумною вісткою до всіх князів роду Романового й до задніпрянських князів.

Похорон був величний, бо син Володимир не щадив коштів на батьків похорон. Тіло князя Василька положили в церкві Пресвятої Богородиці, в єпископії Володимирській.

Тепер верховним князем над усіма Романовичами став князь Лев Данилович.

Було це 17 грудня, на св. Даниїла пророка, в неділю. Князь Лев з княгинею Констанцією був у єпископській церкві, де правилося поминальне богослуження за його батька, короля Данила.

Саме скінчилося богослуження. Князь Лев подався назад у свій терем на горі. Зима почалася скоро, і увесь Львів білів уже під снігом.

Гарно різьблені залубні мчали швидко вулицями Львова.

— Як гарно тепер, як у казковій країні! — сказала княгиня Констанція.

— У вас на Угорщині немає таких гострих зим, як у нас. — сказав князь Лев.

— Це правда, у нас тепліше, і гарна наша країна, але й тут гарно. Я вже звикла до галицького підсоння.

Серед такої розмови заїхали на замкову гору перед терем.

Тут зараз приступив до князя Льва дворецький Василько Семкович і сказав князеві:

— Пригнав гінець із Кракова, каже — з важною вісткою.

Князь Лев спитав:

— А де ж він?

— Жде в гридниці.

— Хай зараз явиться в мене.

— Ти від кого? — спитав князь Лев, тільки побачив його.

— Від Мартина Бохенського, княжого стольника, — відповів отрок, кланяючись князеві, і зараз подав йому листа і сказав ще: — Князь Болеслав помер.

— Іди спочинь, а я тимчасом прочитаю, що пише пан Мартин.

А пан Мартин писав:

— Ласкавий і мудрий княже! Доношу Тобі, що князь Болеслав помер, і як знаєш, безпотомно. Треба Тобі якнайскоріше здобути краківський престіл, що Тобі його покійний князь Болеслав обіцяв. Нас тут більше, Твоїх прихильників, і ми всі будемо старатися з'єднати Тобі краківських панів. Спішися, ласкавий княже, бо поспіх тут рішає. Це пишу я, Твій вірний і щирий прихильник, і кланяюся Тобі низько.

Князь Лев прочитав листа і сховав його між важні грамоти, і негайно післав гінця до князя Юрія.

— Приїжджай, сину, з дружиною великою, рушаю на Краків! Болеслав помер! — писав йому.

Князь Юрій прибув незабаром у Львів до батька із своєю дружиною.

Рушили в похід.

Коли військо перейшло в межі Краківського князівства, князь Лев, отаборившись, післав гінця до Мартина Бохенського в Краків, щоб цей подав відомість, як стоїть справа.

До тижня дістав князь Лев відповідь:

— Не можна вже нічого зробити! — переказував пан Мартин. — Більшість панів заявила проти Тебе, милостивий княже!

Князь Лев став радитися з сином, що йому діяти. Князь Юрій радив вертатися.

— І я так думаю! — сказав укінці князь Лев. — Одначе за страту зажадаю окраїнних городів і, силою їх добуду, як не дадуть.

І князь Лев рушив на Краків. Але похід не вдався. Ні з чим мусів вернутись у свою землю.

Тепер князь Лешко, вибраний краківським князем, пішов із помсти на Галицьке князівство, здобув город Переворськ, побив у ньому всіх людей, забрав багато добичі, а город підпалив, і вернувся назад.

Польські князі Болеслав, князь Плоцький, і Конрад, князь Черський, посварилися тимчасом і виповіли один одному війну. Болеслав попросив помочі у Лешка, князя краківського, і його брата Володислава Локетка, князя Серадського, а Конрад звернувся за підмогою до князя Володимира Васильковича, двоюрідного брата князя Льва.

І зараз став князь Володимир готуватися до походу. Негайно післав теж до свого небожа, князя Юрія Львовича, щоб і він дав поміч. І вислав усе військо під проводом досвідчених воєводів.

Ще перед походом вислав він був посла до князя Конрада, що заявив:

— Так тобі каже брат Володимир: Я радо поміг би тобі помститись за зневагу, однак не можу, бо нас тривожать татари.

Сказавши це, посол стиснув князеві руку. Він дав цим знак, що не хоче говорити до нього при всіх боярах. Князь Конрад зрозумів його і вийшов із ним.

Тепер посол сказав:

— Мій князь і я знаємо, що між твоїми боярами є невірні тобі, тому так сказав я при всіх. А тут тобі ось що переказує князь Володимир: "Готуйся сам і човни приготувляй до плавби на Вислі, а військо буде в тебе завтра".

Конрад зрадив і велів готувати човни і сам став готуватися в похід. Як прийшли українські полки, перевезлися через Вислу і рушили у дальший похід. Князь Конрад минув Сохачів і повів усе військо до города Гостинного. Город узяли приступом. Узяли багато полонених і різних припасів.

Князь Конрад задоволівся цим. Казав:

— Буде з мене. Болеслав дуже любить цей город, то це його дуже заболить.

Українське військо вернулося ціле й здорове, бо згинули тільки два дружинники: один прусак родом, а другий боярський син, Рох Михалевич.

Князь Володимир дуже радів, що і військо ціле, і Конрадові поміг змити зневагу.

Зібравши по смерті князя Шварна під своєю рукою всі землі Галицького князівства, став князь Лев заходитися невсипуще коло того, щоб скріпити свою державу, відбудувати зруйновані городи й села.

— Найважніше, — говорив він, — щоб хлібороб міг спокійно й безпечно орати поле, а в городах, щоб розвивалися промисел і торгівля.

Так і робив. Хлібороб міг спокійно тепер орати поле і збирати жниво, а городи залюднювалися ремісниками й купцями.

Найбільше ж дбав князь Лев про свій улюблений Львів.

Побудував тут просторі, дома на крамниці і ремісницькі варстати, що їх за оплатою винаймав і своїм і чужим, купцям і ремісникам.

І забудбувався Львів щораз більше, щораз краще.

Також дбав князь Лев дуже про своїх дружинників.

А вже найбільше заходився князь Лев коло будови церков і монастирів. Для монастирів і церков не щадив він дарів — обдаровував щедро землями й грішми.

Ішли роки за роками, прийшла старість. Князь Лев не почувався вже в силах правити державою. Одного дня покликав він до себе дворецького Юрка Дмитровича і сказав йому:

— Пішли гінця до мого сина, князя Юрія, нехай приїздить якнайскоріше, маю йому важне сказати.

І князь Юрій приїхав у Львів.

Коли князь привітався з батьком, цей сказав йому:

— Тепер спочинь з дороги і покріпися, а ввечорі поговоримо про дуже важні справи. І ввечорі говорив синові:

— Сину, ти вже старший, уже за рік буде тобі сорок років. Ти в силі віку, а я старіюся, немощію. Почуваю вже, що не моя сила правити державою. Не легке було моє життя, не одно, що хотів я досягнути, не досягнув, не один промах зробив я, не один гріх маю на душі — тепер пора мені відпокутувати мої гріхи. Я, сину, вирішив іти в монастир, а владу в державі передаю тобі. Знаю, що ти добрий і розумний володар, бо бачу, як правиш у себе. Тому спокійно передаю владу в твої руки, певний того, що ти не вменшиш того, що я придбав, а ще прибільшиш. Князюй, хай тобі Бог допомагає!

Зворушений син сказав:

— Тату, коли така ваша воля, я буду правити всією Галицькою державою, але разом із вами. Навіщо вам іти в монастир? Я потребуватиму вашої поради.

Ні, сину, — відповів твердо князь Лев, — я рішився, й не відкличу того, що сказав. Я їду в Спаський монастир у Лаврові. Там проведу в тиші, в спокою, далеко від гамору світу, свої останні роки. Сину! — сказав ще наприкінці — роблю це також і для того, щоб за життя мого ти закріпив за собою князювання, і щоб ніхто з сусідів не пробував відбирати тобі владу. Я не маю вже що тут робити. Жінка моя вже на тому світі, я самотній, для мене лишається тільки монастир.

Князь Юрій припав до батькових рук, цілував їх і обливав їх слізьми вдячності.

Через тиждень князь Лев переїхав у Спаський Монастир у Лаврові, щоб там на молитвах і каятті докінчити своє життя.

— Буду молитися Всевишньому, — сказав при прощанні синові, — щоб мав в опіці тебе й державу твою.

Три роки прожив ще князь Лев у монастирі на молитвах тихим чернечим життям, і в р. 1301 помер там. Вмираючи, просив, щоб його поховали таки в монастирі.

Коли князь Юрій прибув на похорон і сказав, що хоче перенести батькове тіло до Львова, відповів йому ігумен:

— Це було б проти волі батька твого, княже! Його останнє бажання було, щоб тіло його спочивало тут у монастирі, де він найшов душевний спокій і ласку Божу.

— Коли так, — сказав князь Юрій, — хай буде до волі батька мого.

І похоронили князя Льва в монастирській церкві в тисовій домовині, окутій сріблом, і написали на ній ім'я князя.